

POČETAK MISE KOJOJ PRETHODI NEKI OPHOD

MARKO BABIĆ

Franjevačka teologija Makarska

UDK 264.061

Stručni članak

Obrede koji prethode službi riječi u misi nazivamo *uvodnim obredima* i njihova je uloga da uvedu u slavlje, pripreve ga i započnu. U tu grupu ubrajamo slijedeće obrasce: ulazna pjesma, pozdrav, pokajnički čin, zaziv "Gospodine, smiluj se", himan "Slava" i zborna molitva. Sve to zajedno ima svrhu "da vjernici sabrani u jedno ostvare zajedništvo, pravo se raspolože za slušanje Božje riječi i dostojno slavljenje Euharistije".¹

Uvodni se obredi, dakle, odnose na sveukupno misno slavlje: slušanje Riječi Božje (služba riječi) i prinošenje žrtve Bogu (euharistijska služba). U tome važnu ulogu igra doživljaj zajedništva kojemu uveliko doprinose zajedničke kretnje, pjevanje i izgovaranje određenih obrazaca u uvodnom dijelu. Zbog toga je veoma važno da taj obred bude učinkovit, izazovan i efektno izveden. Tome mogu doprinijeti izmjene uobičajenoga i ustaljenoga reda. Neke su od tih izmjena već izričito predviđene u liturgijskim propisima, a neke se mogu izvesti analogijom.

---

¹ Opća uredba Misala, br.24.

Predviđene izmjene

Kretnje i obrasci u uvodnim misnom dijelu uređeni su po pravilima psihološke postupnosti od ulaza do zborne molitve i dobro je da se propisani redosljed poštuje. Međutim, u nekim slučajevima misal predviđa da se ustaljeni red može i treba izmijeniti. Takve su izmjene predviđene npr. u "Redu sprovoda" koji dopušta mogućnost da uvodni obredi započnu u pokojnikovoj kući i nastave ophodom do crkve gdje se misa nastavlja zbornom molitvom.²

Kad se obred krštenja odvija u sklopu misnog slavlja, redoviti se uvodni misni obredi zamjenjuju vlastitim. "Red krštenja djece" preporučuje: "Ako se krštenje dijeli pod nedjeljnom misom, uzima se misa nedjelje a krsno se slavlje odvija na ovaj način: Obred primanja djeteta biva na početku mise, u kojoj se stoga izostavlja pozdrav i pokajnički čin."³

Neki se dijelovi časoslova mogu sasvim lijepo spojiti s misnim slavljem. Tada "liturgijski čin može započeti: ili uvodnim retkom i himnom jutarnje (večernje) ili pjevanjem ulazne pjesme s ulaznom procesijom i pozdravom celebranta. I u jednom i u drugom slučaju ispušta se uvodni misni obred."⁴

Različite izmjene uvodnog dijela misnog slavlja predviđaju neki blagdani u misalu: *Prikazanje Gospodinovo* s blagoslovom svijeća, ophodom i ulaskom u crkvu, *Čista srijeda* s blagoslovom pepela i obredom pepeljenja koje nadomiješta pokajnički čin, *Cvjetnica* s blagoslovom maslinovih i palminih grančica, ophodom i svečanim ulaskom u crkvu koje se *zaključuje zbornom misnom molitvom* te *Vazmeno bdjenje* sa službom svjetla i bdjenjem uz slušanje čitanja iz Staroga zavjeta.

Još izričitiji je slučaj kad se na početku mise obavlja obred škropljenja naroda blagoslovljenom vodom "koji zamjenjuje

² RIMSKI OBREDNIK, *Red sprovoda*, br. 35-38.

³ RIMSKI OBREDNIK, *Krštenje* (djece), Prethodne napomene br.29, 1.

⁴ O tome opširnije vidi: *Opća uredba bogoslužja časova*, br.93-98).

pokajnički čin na početku mise.⁵ Usput napomenimo da bi bilo dobro i pastoralno korisno da se obred škropljenja naroda blagoslovljenom vodom obavlja svake prve nedjelje u mjesecu, u vrijeme duhovnih obnova i drugih izvanrednih skupova. Izmjena koja osvježava, a vrlo dobro izražava pokornički vid na početku misnoga slavlja. Iskustva onih koji su prakticirali taj obred izvanredno su pozitivna.

Početak mise kojoj prethodi procesija oko crkve

Skoro u svim seoskim crkvama uvriježeni je običaj da svečana slavlja zaštitnika mjesta ili naslovnika crkve započnu ophodom (procesijom) oko crkve prije glavne mise. U tim se ophodima nosi kip ili slika a u ophodu najčešće pjevaju litanije i popularne pučke povijevke i sudjeluju svi vjernici. Nakon dolaska u crkvu započne misa kao da ništa prije nije bilo. Da li je to dobro?

Uvodni obredi u misno slavlje o kojima ovdje govorimo nastali su tijekom stoljeća u različitim prilikama i mjestima a najviše kao osobna priprava svećenika i ostalih službenika za misno slavlje. U prvim stoljećima kršćanstva misno slavlje je počimalo neposrednim naviještanjem Svetoga pisma kao što nam polovicom 2. st. svjedoči Justin⁶ a početkom 5. stoljeća Augustin.⁷ Ti nam podaci olakšavaju shvaćanje i opravdavaju različitost koja je u uvodnim obredima ostala do danas te omogućuju izbor.

Kad pred očima imamo konkretan slučaj misnog bogoslužja kome prethodi ophod oko crkve, uvodni bi dio trebalo urediti na slijedeći način:

- Znak križa i pozdrav predsjedatelja;
- Litanijski zazivi od *Gospodine smiluj se do Sveta Marijo*;
- Početak ophoda s pjevanjem ostalih zaziva i pjesama;

---

⁵ Opširnije o tom obredu vidi *Rimski misal*, KS, Zagreb 1980, str 449-451.

⁶ "Na dan koji se naziva dan Sunca okupljaju se svi na istom mjestu, bilo da stanuju u gradu bilo na selu, čitaju se apostolske uspomene i pročki spisi dok to vrijeme dopusti ..." (JUSTIN, *I. Apologija*, 67,3).

⁷ Dolazeći iz sakristije odmah nakon ulaska u crkvu, Augustin pozdravlja okupljeni narod i odmah počinje čitanje Pisma. (AUGUSTIN, *De civitate Dei*, 22,8).

- Nakon ulaska u crkvu poljubiti i pokaditi oltar i započeti pjesmu *Slava* ako je propisana;

- Ako se ne pjeva *Slava*, odmah moliti Zbornu molitvu.

Isto treba učiniti ako misi zadušnici prethodi ophod od pokojnikove kuće ili od mrtvačnice do crkve. To je potrebno naglasiti, jer mnogi svećenici osjećaju da se misa zadušnica nedovoljno doživljava kao vrhunac bogoslužja za pokojnika. Naprotiv, često se doživljava kao suvišna gnjavaža. A jedan od razloga leži u tome što se sve skupa oduži pa mnogi olako preskoče zadušnicu i čekajući izvan crkve nastavak obreda na groblju. To je veoma loše i trebalo bi nešto učiniti da se popravi. Skraćivanje uvodnih obreda može tome dati doprinos.

Osvježanje a ne narušavanje

Izmjene misnih uvodnih obreda o kojima smo govorili ne narušavaju sklad i smisao sastavnih dijelova uvoda u misu nego ga osvježavaju i štite od nepotrebnih ponavljanja. Jedno od temeljnih liturgijskih načela kaže: *Ne bis idem* = Ne ponavljati isto dvaput. Ako se već u ophodu pjevaju zazivi *Gospodine smiluj se*, neprikladno je opet to isto pjevati na početku mise. Isto vrijedi za znak križa i pozdrav. Time se postiže efektnost, obred se ne rasteže a postiže se željeni učinak.

Pokajnički čin na početku mise ima svoje važno psihološko i religiozno značenje. Ali taj čin se ne mora izvesti samo riječima. Osobito ne uvijek istim obrascem koji više nikoga ne dira niti potiče na sabranost i poniznost pred beskrajnim Božjim veličanstvom. Škropljenje blagoslovljenom vodom uz pjevanje prikladnih redaka iz psalama i procesije koje same po sebi nose pokorničko obilježje veoma su prikladni oblici pokorničkoga bogoslužja na početku mise. Osobito kad nisu u redovitoj praksi nego su kao promjena efektnije i doživljajnije.